

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XLIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

sem, qui ad eum scripserat Regem & regni majores admiratione permotos quod Pallium sibi ab Apocrifariis apostolicæ sedis tali conditione oblatum fuisset, si sacramentum juraret quod ei per Apocrifarios eosdem miserat Summus Pontifex, id est, sacramentum à Gregorio VII. inventum, de quo mox dicebamus. Ut ergo Hungaros ad obsequium inclinet, primum ostendit quid sit Pallium, deinde disputat de auctoritate Romani Pontificis in universa Ecclesia, denique docet illud juramentum per omnes ubique provincias vigere, etiam apud Danos & Saxones. Sic namque inter cetera scribit ad eundem Archiepiscopum: *Numquid non ultra vos Saxones Danique consistunt? Et tamen eorum Metropolitanis & idem juramentum assunt, & Legatos apostolicæ sedis honorifice tractant & in suis necessitatibus adjuvant.* Erravit autem Baroni-
Apud Baron. ad an. 1102. 5-9.

nius, ut hoc obiter dicam, falsa epistola istius inscriptione quæ extat in libris Decretalium deceptus, cum putavit parem à Paschali secundo epistolam scriptam esse ad Archiepiscopum Panormitanum. Erravit, inquam. Nam in libris Decretalium legendum non est *Panormitano Archiepiscopo*, ut vulgò editum est, sed *Colociensi Archiepiscopo*, ut rectè observatum est ab eruditissimo viro Francisco Florente ad Tit. *De usu & auctoritate Pallij* pag. 338.

IV. Stabilita semel necessitate suppeditandorum Legatis sumptuum, præscriptus ab iis est ordo solutionis, coactique provinciales immensas auri argentique moles pendere. Unde illa iustissima Ioannis Saresberien-
Ioa. Saresb. lib. 5. Policr. cap. 16. & lib. 6. c. 24.

sis querela: *Sed nec Legati sedis apostolicæ, inquit, manus suas excutunt ab omni munere, qui interdum in provinciis ita debacchantur ac si ad Ecclesiam flagellandam egressus sit Satan à facie Domini.* Et infra: *Provinciarum diripiunt spolia, ac si thesauros Cræsi studeant reparare.* Ita verò adeo publica erant per illa tempora ut & ipse sanctus Bernardus ad Eugenium III. scribens eum moneat uti tales in Cardinalium collegium admittat qui, cum legatione sedis apostolicæ ornati fuerint, *Ecclesias non spolient, sed emendent, qui marsupia non exhauriant, sed corda reficiant, & crimina corrigant, qui cum ad apostolicam sedem redierint, redeant fatigati quidem, sed non suffarcinati, simul & gloriantes, non quòd curiosa seu pretiosa que-que terrarum attulerint, sed quòd reliquerint pacem regnis, legem barbaris, quietem monasteriis, Ecclesiis ordinem, Clericis disciplinam, Deo populum acceptabilem sc̄ctatorem bonorum operum.*

V. Eadem tempestate, cum Adrianus IV. de Friderico primo Imperatore conquestus esset quòd Cardinalibus à latere Romani Pontificis directis non solum Ecclesias sed &

civitates regni sui clauderet, rescripsit Fridericus eadem ferme quæ ad Eugenium scripsisse vidimus sanctum Bernardum. Hæc sunt enim verba Friderici: *Cardinalibus utique vestris clausæ sunt Ecclesie & non patent civitates; quia non videmus eos Cardinales, sed Carpinales, non predicatores, sed predatores, non pacis corroboratores, sed pecunie raptores, non orbis reparatores, sed auri insatiabiles corrafores.* Cum autem viderimus eos quales requirit Ecclesia, portantes pacem, illuminantes patriam, assistentes cause humilium in æquitate, necessariis stipendiis & comæatu eos sustentare non differemus. Idem in edicto tum publicato adversus eosdem Legatos ait: *Porrò quia multa parva literarum apud eos reperta sunt, & schedula sigillate ad arbitrium eorum scribende adhuc, quibus, sicut hætenus consuetudinis eorum fuis, per singulas Ecclesias Teutonici regni conceptum iniquitatis sue virus respergere, altaria denudare, vasa domus Dei asportare, cruces excoriare nitentur, ne ultra procedendi facultas eis daretur, eadem qua venerant via ad Urbem eos redire fecimus.*

VI. Hunc fuisse vetustis illis seculis morem Ecclesiæ seu Curie Romanæ colligi potest ex his quæ Matthæus Parisius narrat de magistro Martino, quem Innocentius IV. in Angliam misit cum amplissima auctoritate, non tamen cum nomine Legati: *Permodum enim Legati se gerens, licet Legati vestibus pro privilegio Regis sophisticè salvando non insignitus, passim significabat imperiosè illi Abbatibus &c.* Hic ergo extraordinaria & amplissima, uti diximus, auctoritate instructus in Angliam veniens anno MCCXLIV. manus extendit ad contributionem exigendam, provisiones secundum mentis sue impetum, ratione relegata, ad opus ignotorum faciendas, redditus violenter extortos consanguineis Domini Pape conferendos, auctoritate Papali truculenter armatus, cujus novæ chartas secundum desiderium suum & secundum repentini casus emergentis negotium singulis diebus ostendit. Unde fuerunt qui dicerent ipsum habere multas schedulas non scriptas, tamen bullatas, ut in eis quicquid placeret scriberet, quod absit. Missus est igitur iste Legatus sophisticus &c.

CAPVT XLIX.

Synopsis.

I. Incunda est, quamvis invidis, narratio factissimorum facinorum per provincias patrorum à Legatis. Non omnia tamen congerenda. Comparandarum in primis divitiarum aviditatem in Legatis accusavit antiquitas. Violentia denariorum apud Voillelmum Malmesburiensem.

II. Ioannes Cremonensis primum locum fastuosi ec-

expans in Concilio super Archiepiscopos & Episcopos regni Anglici, aduersum se commouet indignationem Anglorum.

III. Tum etiam propter munus acceptionem, & quia deprehensus cum meretricie ferebatur. Sed hanc narrationem esse falsam contendit illustrissimus Cardinalis Baronijs.

IV. Referuntur verba sancti Bernardi, qui mores improbos cuiusdam Legati describit, rapacitatem illius in primis exagitat.

V. Rogerius Hovedenus in causa sancti Thome Cantuariensis loquens de Legatis Romanae Ecclesiae, ait eos plus aurum & argentum sive quam iustitiam & aequitatem.

VI. Ioannis Neapolitani horrenda cupiditas & avaritia, qui lucri causa etiam iniustissimam causam iniquissima sententia absolvit. Tum impudens eius responsum.

VII. Adeo vulgata tum res erat Legatorum avaritia, ut cum Ioannes Anagninus in Galliam missus esset ad revocandam concordiam inter Reges Francia & Anglia, & isti palam faueret, publice obiectum ei ab alio sit illum obsecisse sterlingos Regis Anglia.

VIII. Willelmus Episcopus Eliensis, Legatus in Anglia & Hybernia, grauis nimium fuit Ecclesiae Anglicanae, cunctos ad inopiam redigens. Elegans locus ex epistola Hugonis Episcopi Coventrensis, qui ait crucem illius Legati redemisse id est ad redemptionem coegisse omnes Ecclesias Angliae, nec fuisse aliquem immunem qui crucis illius stigmata non sentiret. Sed ad excusandos istius Legati actus extant scripta Petri Blesensis & Celestini III.

I NVITUS aggredior narrationem tot fedissimorum facinorum per provincias patrorum à Legatis, quæ virorum sanctissimorum ac doctissimorum querelas vetustis temporibus non semel excitarunt. Etenim quando ita Deus voluit ut in me susciperem istud argumentum, revocandus gradus non est, immo per tot probra & discrimina pergendum est inoffenso pede. Scilicet ex illa turpium facinorum commemoratione illum maximum profectum percipiemus, quod ætatis nostræ felicitatem nobis gratulabimur, ætatis inquam nostræ, quæ cum remota multum sit à malis illis temporibus, non patitur nunc populationes provinciarum, & lætatur agnovisse tandem orbem necessariam non esse Legatorum præsentiam in provinciis, quæ tamen necessaria putabatur esse quo tempore frequentia Legatorum urgebantur. Narraturum igitur probra atque dedecora Legatorum, sequemur ordinem temporum; illud tamen in primis præfati, non omnia congerere nos quæ Romanum nomen vetustis temporibus in invidiam adduxerunt, sed quosdam tantum eventus colligere, ut ostendamus generalem fuisse eam pestilentiam, eisdemque fuisse omnium propè Legatorum mores, eandem comparandarum divitiarum aviditatem. Nam illud præcipuè in Legatis accusavit an-

tiquitas. Testis sit Willelmus Malmesburiensis; qui describens ea quæ anno MCXVII. acciderunt in Anglia ob frequentiam Legatorum, & ad propulsandam Legatorum ingrumentum rapacitatem, ut Baronij verbis utamur, ait illos nullo magno rei publicæ fructu advenisse, attamen cum grandi præda recessisse, & in ea causa commemorat violentiam denariorum. Nam & in principio regni Henrici, inquit, venerat Angliam ad exercendam legationem Guido Viennensis Archiepiscopus, qui postea Apostolicus fuit, tunc Anselmus, nec multo post quidam Petrus; omnesque reversi nullo effectu rei, grandi præda sui, Petrus maxime, quod omnes eum incendere carerent, qui esset filius Petri Leonis summi Romanorum Principis. Crebra ergo ad Angliam commebat legatio Romanorum insidiantium imbecillitati Radulphi. Sed effugabantur omnes cautela Henrici. Nolebat enim in Angliam præter consuetudinem antiquam recipere Legatum nisi Cantuariensem Archiepiscopum. illique libenter refringebant impetum propter violentiam denariorum.

II. Aliquot exinde post annos, cum Ioannes Cremenensis sanctæ Romanæ Ecclesie Tituli sancti Chrysogoni Presbyter Cardinalis venisset in Angliam, proque dignitate Legati primum locum ubique occuparet super Episcopos, etiam in Conciliis, commovit ea res animos provincialium, quia nova præsumebantur. Rem ita narrat Gervasius Dorobernensis in actibus Pontificum Cantuariensium: *His diebus venit in Angliam Legatus quidam nomine Iohannes, à Willelmo Cantuariensi Archiepiscopo & Turstano Eboracensi & Episcopis Angliæ nimis pompose susceptus est. Post moedicum idem Legatus, peragrata Angliæ, celebravit Concilium apud Westmonasterium, & totam Angliam in non modicam commovit indignationem. Videres enim rem eatenus regno Anglorum inauditam, Clericum scilicet presbyterij tantum gradu perfunctum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, totiusque regni nobilibus qui confluerant, in sublimi folio præsidere, illos autem deorsum sedentes ad nutum ejus vultu & auribus animum suspensum habere. Die quoque Pasche cum idem primò veniret in Angliam, officium diei loco Summi Pontificis in matrice Ecclesie celebravit, eminenti cathedra præsidens, & insignis pontificalibus utens, licet non Episcopus sed simpliciter fuerit Presbyter Cardinalis. Quæ res quàm gravi multorum mentes scandalor vulneraverit, & inusitata negotij novitas & antiqui regni Anglorum detrita libertas satis indicat.*

III. Non solum autem propter hanc novitatem in se concitavit hic Ioannes odia Anglorum, sed etiam propter munus acceptionem, ut observat Henricus Archidia-

Baron. ad an. 1117. §. 9.

Willelmus Malmebur. lib. 1. c. 57. pontif.

Vide infra cap. 51. §. 4.

Gervas. Dorob. pag. 1064.

*Henr. Hun-
don. lib. 7.*

conus Huntindoniensis his verbis: *Ad Pascha verò Iohannes Cremenſis Cardinalis Romanus deſcendit in Angliam; perendinansque per episcopatus & abbatias, non sine magnis muneribus, ad nativitatem sancte Mariae celebravit Concilium solenne apud Londoniam. Nolo heic commemorare foedissimum facinus quod paulò post ista narrat idem Huntindoniensis, de meretrice nimirum deprehensa cum Legato, cum sciam illustrissimum Cardinalem Baronium contendere narrationem hanc esse falsam. Quanquam si quis eam veram praestare vellet, facilè, ut ego quidem arbitror, argumenta Baronij dissolveret.*

*Baron. ad an.
1155. f. 14.*

*Baron. ad 1151. 5.
6. Otto Frising.
lib. 1. de gest. Fri-
der. c. 61.*

*S. Bernard.
epist. 190.*

IV. Tempore dein Eugenij III. fuit quidam Legatus adeo infamis & inverecundus ut iracundiam sancti Bernardi adversum se excitaverit. Fuit is, ut Baronius adnotat, Iordanes Cardinalis, Legatus tum ad Conradum Imperatorem missus. Sic ergo de eo scribit sanctus Bernardus ad Hugonem Episcopum Ostiensem: *Pertransit Legatus vester de gente in gentem & de regno ad populum alterum, foeda & horrenda vestigia apud nos ubique relinquens. A radice Alpium & regno Theutoniarum per omnes penè Ecclesias Franciae & Normanniae & circumquaque circumiens usque Rothomagum vir apostolicus replevit non evangelio sed sacrilegio. Turpia fertur ubique commisisse, spolia Ecclesiarum asportasse, formosulos pueros in ecclesiasticis honoribus ubi potuit promovisse, ubi non potuit voluisse. Multi se redemerunt ne veniret ad eos. Ad quos pervenire non potuit, exegit & extorsit per nuntios. In scholis, in curiis, in triviis, fabulam se ipsum fecit. Seculares, religiosi, omnes malè loquuntur de eo. Pauperes & monachi & Clerici conqueruntur de eo. Homines quoque suae professionis ipsi sunt qui magis exhorrent & famam ejus & vitam. Hoc testimonium habet & ab his qui intus & ab his qui foris sunt.*

V. Nihilò favorabilior Legatis Romanis fuit Rogerius de Hoveden in causa sancti Thomae Cantuariensis. Agens enim ad annum MCLXV. de discidio quod exortum erat inter eundem Thomam & Henricum secundum Regem Anglorum, adversus quem Henricus legatos ad Alexandrum Papam miserat, addit: *Illi autem videntes se non posse proficere, petierunt à Domino Papa duos Legatos mitti in Angliam ad cognoscendam controversiam quae erat inter Regem & Archiepiscopum Cantuariensem, & ad determinandam eam in honorem Dei & sanctae Ecclesiae & regni. Sed Dominus Papa nullum Cardinalem nec aliquem Legatum mittere voluit, sciens quòd Rex Anglia potens erat in opere & sermone, & quòd Legati ex facili possent corrumpi, utpote qui plus aurum & argentum sitiunt quam justitiam & aequitatem.*

VI. Eadem tempeſtas protulit monſtrum avaritiae, Ioannem ſcilicet Cardinalem Neapolitanum vulgò dictum, qui lucri cauſa, ut Baronius obſervat, frequenter munus legationis in Siciliam ab Alexandro tertio extorquere conſuevit. Nolo heic commemorare quaecunque de eo narrat Hugo Falcandus, illorum temporum elegantiffimus ſcriptor. Sufficiet unica cauſa divortij Comitum Richardi, quam iſte Legatus ſummo jure contra fas & iſtituta majorum diremit pecunia corruptus. *Per idem tempus, inquit Hugo Falcandus, Richardus de Sagio Panhormum veniens, uxorem ſuam ſororem Bartholomaei Perſini ſecum adduxerat, ut, ea dimiſſa, nepem Archiepſcopi Capuani nobiliſſimam meretricem, cujus amore dudum captus fuerat, matrimonio ſibi conjungeret. Hic cum Apulia diu Capitanus & magiſter Comeſtabulus extiſſet, toties aliis rebellantibus fidem inconcuſſam retinens, nunquam ab Rege deſecit: quem Regina benignè ſuſcipiens, dedit ei comitatum Richardi de Aquila Fundani Comitum, qui ſine ſpe reditus in Romanorum finibus exulabat. De ſolvendo quoque matrimonio praecepit Curia familiaribus ut convocatis Episcopis aliſque perſonis eccleſiaſticis, & auditis utriuſque partis allegationibus, quòd inde diceret aequitas expedirent. At illi rogaverunt Cardinales ut ejuſdem intereſſent examinationi negotij, eò quòd ipſi promptiores harum rerum haberent notiitiam, cum Romana Curia frequenter ſuper huiuſmodi cauſis cognosceret. Ioannes ergo Neapolitanus eorum facile petitioni conſenſit. Episcopos autem Hoſtiensis, vir honeſtatis non indubiae, cum ſocium ſuum vidiffet muneribus & gratia eſſe corruptum, eoque ipſo rectè iudicandi libertatem ſublatam, nullis precibus adduci potuit ut eorum vellet iudicii intereſſe. Cauſa verò propter quam predictus Richardus putabat oportere diſſolvi conjugium haec erat, quòd ſe dudum ante contractum matrimonium cum quadam uxoris ſuae conſobrina rem habuiſſe dicebat. cujus rei teſtes proceſſerant duo Milites hoc ſe vidiffet certiffimè proteſtantes. Quòd cum adverſa pars denegaret, eſſentque qui falſum eos perhibere teſtimonium probaturi aſſererent, cauſam ejuſmodi crederent, eſſi conſitaret ad ſolvendum matrimonium poſſe ſufficere, ſed ut objecti conſanguineae ſuae criminis injuriam propulſarent, Cardinalis rem breviter ſatagens deſinire, predictos teſtes jurare praecepit. Inde ſoluto matrimonio, & ab utraque parte de non coeundo deinceps praſtitio ſacramento, Richardo poteſtatem dedit ad ſecundas nuptias licitè tranſeundi, illam autem juſſit ſine ſpe conjugij permanere. In quo licet eum eccleſiaſtici viri qui aderant, Richardi de Sagio & amicorum ejus gratiam ſequutum fuiſſe non ambigerent, illud tamen propenſius mirabantur, quòd viro qui deliquerat abſoluto, mulieri, quae nihil*

*Baron. ad an.
1157. f. 11.*

*Hugo Falcandus
in ill. lib.
147. 11.*

*Men
248*

admiserat, perpetuam continentiam indixisset. Cumque latenter ejus impudentiam arguentes, tentandi gratia quererent ab eodem utrum in causis paribus idem jus consequenter admitterent, respondit sibi licere quod eis non liceret, neque nunc id se fecisse ut id consequendum aliis traderetur. Subdit Baronius, qui ista refert: Huc usque Hugo Falcandus de scandalis que amore auri Cardinalis venalis inferret.

VII. Adeo vulgata res erat seculo illo Legatorum apostolicæ sedis avaritia, ut cum Ioannes Anagninus à Clemente III. missus in Galliam fuisset Legatus ad revocandam pacem inter Reges Franciæ & Angliæ, & propositis quibusdam concordia capitibus, re infecta utrique discederent, Legatusque assereret quod nisi Rex Franciæ ad plenum componeret cum Rege Angliæ, totam terram suam sub interdicto poneret, inter alia quæ adversum Legati minas reposuit Rex Francorum, quæ referuntur à Rogerio Hovedeno, adjecit etiam quod prenominatus Cardinalis jam sterlingos Regis Angliæ assererat.

VIII. Haud ita multo post, id est, anno millesimo centesimo nonagesimo, Vvillelmus Eliensis Episcopus, commendatione usus Richardi Regis Anglorum, apud quem præcipua gratia florebat, legationem totius Angliæ & Hyberniæ obtinuit à Clemente tertio, cujus ea de re litera referuntur à Mattheo Parisio. Legationis autem officium, quod mille fustis argenti libris adquisierat, adeo immoderate peregit, ut omnibus Angliæ Ecclesiis tam conventualibus quam cathedralibus fieret onerosus. Siquidem mille & quingentis per Angliam erectus equitaturis, Clericorum stipatus gratiam, Militumque vallatus agminibus, omnia ferè que episcopali reverentia congruunt prætermisit. Hic factus in eum concitavit Anglorum invidiam & odium merito exandescensium adversus hominem qui ad nihil aliud videbatur impetrasse legationem sedis apostolicæ quam ut universam Angliam una ruina opprimeret. Describit ista eleganter Hugo Coventrensis Episcopus in epistola de dejectione ejusdem Legati, quam recitat Hovedenus. De consilio universorum statuimus, inquit Hugo, ne talis de cetero in regno Angliæ dominetur, per quem Ecclesia Dei ad ignominiam & populus ad inopiam erat redactus. Ut enim cetera omittam, ipse & ganeones sui totum regnum exhausserant. Addit paulo post Eliensem Episcopum Cantuariam propèrassè, ut ibi, sicut decebat, crucem acciperet peregrinationis, & deponeret crucem legationis, quam per annum & dimidium anni post mortem Pape Clementis in prejudicium Romana Ecclesiæ & detrimentum Anglicane portaverat. Omnes enim Ecclesias Angliæ crux illa redemis, id est, ad redemptionem

coëgit, nec fuit aliquis immanis qui crucis illius stigmata non sentiret. Et si forte alicujus Episcopi domum intravit, ab eo scire poteritis quod centum vel ducentarum marcarum pretio sua constiterit procuratio. Porro adversus hanc Hugonis Episcopi Coventrensis epistolam Petrus Blefensis aliam epistolam scripsit pro Episcopo Eliensi, in qua eum valde laudat. Celestinus quoque tertius, qui tum sedi apostolicæ præsidebat, in gratiam ejus scripsit ad Archiepiscopos & Episcopos Angliæ, innuens ista adversus Episcopum Eliensem præsumpta fuisse per invidiam Ioannis Comitis Moretonij, quem & complices ejus in hoc facto denunciari solenniter excommunicatos jubet.

CAPVT L.

Synopsis.

I. Rursum avaritiam Legatorum insectatur Rogerius de Hoveden in persona Ioannis Salernitani, quem ait à ceteris potionibus que homines inebriare solent abstinnisse, ceterum aurum & argentum sivriffe.

II. Raynaldus, ut dedecus illud amaliatur à nomine Legatorum, vitium illud confert in corpus vivorum ecclesiasticorum. Notatur à veteri scriptore mos Romanorum ad burisarum corrosioem.

III. Refertur insignis locus Guiberti de Novigenio adversus avaritiam Romane Curia, qui illustratur ex alio loco Matthæi Parisij.

IV. Cupiditatem in Ioanne Ferentino notat idem Parisius. Refertur Odoricus Raynaldus, qui factum istius Legati excusare conatur, hanc rapinam defendere faciens ex veteri more faciendarum collectarum.

V. Gualo Legatus in Angliam missus ab Innocentio III. honesta & inhonesta omnia quæstui habebat. Itaque ob insatiabilem avaritiam accusatus apud Pontificem, ab eo multatus est pæna pecuniaria. Verum hac narratio falsi suspitione laborat.

VI. Impudens Egidij Legati mendacium: qui post corrasam multam auri vim, sivriffe se à latronibus spoliatus fuisse, cum eam pecuniam in summa ambitione ac luxu profudisset, & ita crumena inani Romam rediit. Frequentia Legatorum commotus Alexander Scotorum Rex, novum Legatum repudiat. Vehemens oratio Episcopi cuiusdam Scotti adversus Legatos.

VII. Otto Legatus in Angliam missus à Gregorio IX. magnificè acceptus & multis muneribus donatus. Neque fanis pepercit neque profanis. Sed prada sua spoliatus, factus est prada de pradatore.

VIII. Interdum Legati spoliabantur pecunia compitata. Talayrandus à latronibus spoliatus in Gallia.

IX. Talayrando felicior fuit in Anglia Pileus Cardinalis. Nam cum immensam auri vim collegisset variis modis, eam prius Angliæ eduxit quam ipse exiret.

I. EXTINCTO Celestino successit Innocentius istius nominis tertius. Hic anno MCCI. Legatum in Scotiam & Hyberniam misit Ioannem Presbyterum Cardina-

Baronius
117. 43.

Hugo Falcandus
de scand. 117.

Math. Paris in
Epistol. 1.